Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Muistio
11.10.2019

SM1926155
Asiaryhmä
Asianro

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
Hallinto- ja turvallisuusjaosto

Muistio

Sisäministeriön kansallisen turvallisuuden yksikön TAE 2020 / JTS 2021 - 2023

Sisäministeriön kansallisen turvallisuuden yksiköstä ja TAE 2020 / JTS 2021 - 2023

Siviilitiedustelua koskeva lainsäädäntö, jolla lisättiin suojelupoliisin tiedustelullisia toimivaltuuksia, tuli voimaan 1.6.2019. Uuden tiedustelulainsäädännön myötä suojelupoliisin ohjauksen ja valvonnan merkitys korostui entisestään. Uuden lainsäädännön voimaantulo toi sisäministeriölle sellaisia uusia tehtäviä, joiden seurauksena oli perusteltua tarkastella sisäministeriön organisaatiota näiden tehtävien tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi.

Sisäministeriöön perustettiin 1.7.2019 uusi kansallisen turvallisuuden yksikkö, jonka tehtävänä on muun muassa suojelupoliisin ohjaus, siviilitiedustelun strateginen ohjaus ja valvonta, tiedusteluprioriteettien valmistelu ja niiden toteutumisen seuranta, siviililuonteisten uhkien ehkäiseminen ja torjunta ministeriö- ja valtioneuvostotasolla sekä strategisen tilannekuvan muodostaminen kansallisen turvallisuuden kysymyksistä ministeriön johdolle. Tämän lisäksi yksikkö vastaa varautumiseen ja valmiuteen sekä organisaatioturvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä.

Yksikön tavoitteena on muun muassa vahvistaa ja koota yhteen kansallista turvallisuutta koskevien asioiden käsittelyä sisäministeriön hallinnonalalla. Lisäksi on havaittu tarve vahvistaa kansallisen turvallisuuden tilannekuvaa ja toimintoja laaja-alaisessa yhteistyössä kokonaisturvallisuuden hallintamallin muiden toimijoiden kanssa.

Sisäministeriö esitti pysyvää lisäystä TAE 2020 ja JTS 2021 - 2023 esityksissään siviilitiedustelutoiminnan ohjauksen ja suojelupoliisin laillisuusvalvonnan vahvistamiseen. Rahoitus myönnettiin määräaikaisena kohdistuen vuosille 2020 (380.000 EUR), 2021 (190.000 EUR) ja 2022 (190.000 EUR). Määräaikainenkin lisäys oli tarpeellinen ja tehostaa tiedustelulainsäädännön voimaantulon jälkeistä ohjausta ja laillisuusvalvontaa. Sisäministeriö tulee jatkossa esittämään, että lisäyksestä (380 000 EUR) tehdään pysyvä.

Suojelupoliisi ja TAE 2020 / JTS 2021 - 2023

Turvallisuusympäristön muutos viime vuosina johti tiedustelulainsäädännön säätämiseen ja tiedustelutoimivaltuuksien käyttöönottoon. Tämä muutos on vaikuttanut vahvasti myös suojelupoliisin resurssien lisääntymiseen, joka on näkynyt henkilötyövuosien ja toimintamenojen kasvuna. Edellä mainittu huomioiden Suojelupoliisin rahoitusta on lisätty aiemmissa budjetti- ja kehyspäätöksissä. Tiedustelulainsäädäntö muutti ja lisäsi suojelupoliisin tehtäviä. Lisäksi Suojelupoliisi on muuttanut sekä organisaatiotaan että tehostanut

toimintaansa vastaamaan niin tiedustelulainsäädännön kuin tämän päivän turvallisuustoimintaympäristön vaatimuksia.

Suojelupoliisin toimintamenoa on aiemmin kasvatettu muutamassa erässä. Esimerkiksi kehyspäätöksessä vuosille 2019 - 2022 on tehty pysyvä 10 MEUR toimintamenolisäys. Sen lisäksi on tehty kertaluonteisia lisäyksiä kuten suojelupoliisin suorituskyvyn kehittämiseen VM:n tuottavuusmomentilta myönnetyt 18,7 MEUR määrärahat vuosille 2016-2020 sekä siviilitiedustelun tietojärjestelmiin myönnetyt 11,7 MEUR kehysrahat vuosille 2020-2021.

Tuoreimmassa sisäministeriön esityksessä julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2021-2023 haettiin ylläpitoa koskevaa rahoitusta suojelupoliisin toiminnan kehittämisen kannalta keskeisiin hankkeisiin (suojelupoliisin suorituskyvyn kehittämistä koskeva hankkeen ylläpito 2,75 MEUR vuodesta 2021 eteenpäin ja siviilitiedustelujärjestelmän ylläpito 2 MEUR vuodesta 2022 eteenpäin). Näitä hankkeita varten on aiemmin myönnetty edellä mainitut kertaluontoiset määrärahat. Ylläpitoon liittyvää rahoitusta ei kuitenkaan myönnetty. Ilman ylläpitoon tarvittavia määrärahoja virasto ei voi täysimääräisesti hyödyntää aiemmin tehtyjä investointeja. On huomioitava, että käynnissä olevat suorituskyvyn kehittämishanke ja siviilitiedustelun teknisen infrastruktuurin rakentaminen ovat osa tiedustelulainsäädännön täytäntöönpanoa.
Viraston kasvaessa myös toimitilakysymys on noussut aiempaa tärkeämpään rooliin. Suojelupoliisille on suunnitteilla uusi toimitila, johon liittyvä työ virkamiestasolla on käynnissä. Uusi toimitila aiheuttaa toteutuessaan vuokrakustannusten nousua, joka tulisi näkymään toimintamenojen kasvuna lähivuosina.
Tulevissa talousarvio- ja kehyspäätöksissä jää ratkaistavaksi ylläpitokustannusten rahoituksen turvaaminen sekä merkittävästi nousevien toimitilakustannusten rahoituksen turvaaminen.